

Henryk Niewodniczański krakowski fizyk z Wilna

Biblioteka Wydziału FAIS 18 grudnia 2018 – 31 stycznia 2019

Fotoreportaż z wystawy

Wystawa "Henryk Niewodniczański krakowski fizyk z Wilna" została przygotowana przez Bibliotekę Wydziału FAIS z okazji 50 rocznicy śmierci prof. Henryka Niewodniczańskiego i towarzyszyła uroczystemu Konwersatorium Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Fizycznego, które 13 grudnia 2018 roku poświęcone było uczonemu. Podczas konwersatorium po raz dwunasty została wręczona, przyznawana przez Instytut Fizyki UJ, Nagroda imienia Henryka Niewodniczańskiego.

Liczne materiały prezentowane na wystawie udostępnił syn Profesora Henryka Niewodniczańskiego, prof. Jerzy Niewodniczański. Część dokumentów wypożyczono z Archiwum Nauki PAN i PAU, wykorzystano również bogate zbiory przechowywane w Bibliotece WFAIS.

Wystawa została otwarta 13 grudnia 2018 roku podczas uroczystego Konwersatorium Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Fizycznego.

Od 17 grudnia 2018 wystawa była prezentowana w Bibliotece WFAIS

Curriculum vitae Prof. Dra Henryka Siewodnickańskiego.

Ja, niżej podpisany Henryk Siewodnickański, urodziłem się w m. Wilnie dnia 10. grudnia (nowego stylu) 1900 r. jako syn siktora, kandydata nauk przyrodniczych i inżyniera-technologa, i Agnieszki z Bendorów. Do szkoły średniej uczęszczałem w Wilnie, w Wyższym i Bractwie (nowej) oraz gimnazjum w Wilnie, gdzie w czerwcu 1920 r. ukończyłem Zakładowe Gimnazjum Żołnierzy im. króla Szymona Augusta uzyskując świadectwo dojrzałości z odznaczeniem.

W grudniu 1920 r. wstąpiłem na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, na którym studiowałem nauki fizyczne, matematyczne i astronomiczne. W czerwcu 1924 r. uzyskałem absolutorium, a w czerwcu 1926 r. stopień doktora filozofii na podstawie rozprawy p.t. "O absorpcji pasowej i fluorescencji parų rtęci" oraz egzaminów kołowych. Od października 1927 r. do września 1928 r., korzystając ze stypendium Wydziału Nauki Ministerstwa W.R. i C.P., pracowałem naukowo i kontynuowałem studia fizyczne w Instytucie Fizycznym Uniwersytetu w Tübingen (Wirttembergia) pod kierunkiem Prof. Dra Walthera Gerlach. Wiosną 1932 r. habilitowałem się na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie jako docent fizyki doświadczalnej. Habilitacja moja została zatwierdzona przez Ministra W.R. i C.P. w dniu 20. sierpnia 1932 r. Od września 1934 r. do października 1935 r., jako stypendysta Fundacji Rockefellera, pracowałem naukowo w The Royal Society Lord Laboratory i w Cavendish Laboratory Uniwersytetu w Cambridge (Anglia) pod kierunkiem Profesora Lorda Rutherforda of Nelson. Lato 1937 r., korzystając z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej w Warszawie, spędziłem ponownie na pracy naukowej w tym laboratorium w Cambridge, odwiedzając jednocześnie steryg laboratorii fizycznych w Niemczech, Anglii i Francji.

Od września 1921 r. pracowałem w Zakładzie Fizycznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, początkowo jako stypendysta Departamentu Obrony Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy Środkowej, następnie od 1-go stycznia 1922 r. jako zastępca asystenta, od 1. lipca 1924 r. jako młodszego asystenta i od 1. lipca 1926 r. jako starszy asystent przy katedrze Fizyki i U.S.B. Od dnia 1. stycznia 1935 r. zostałem adiunktem przy tejże katedrze.

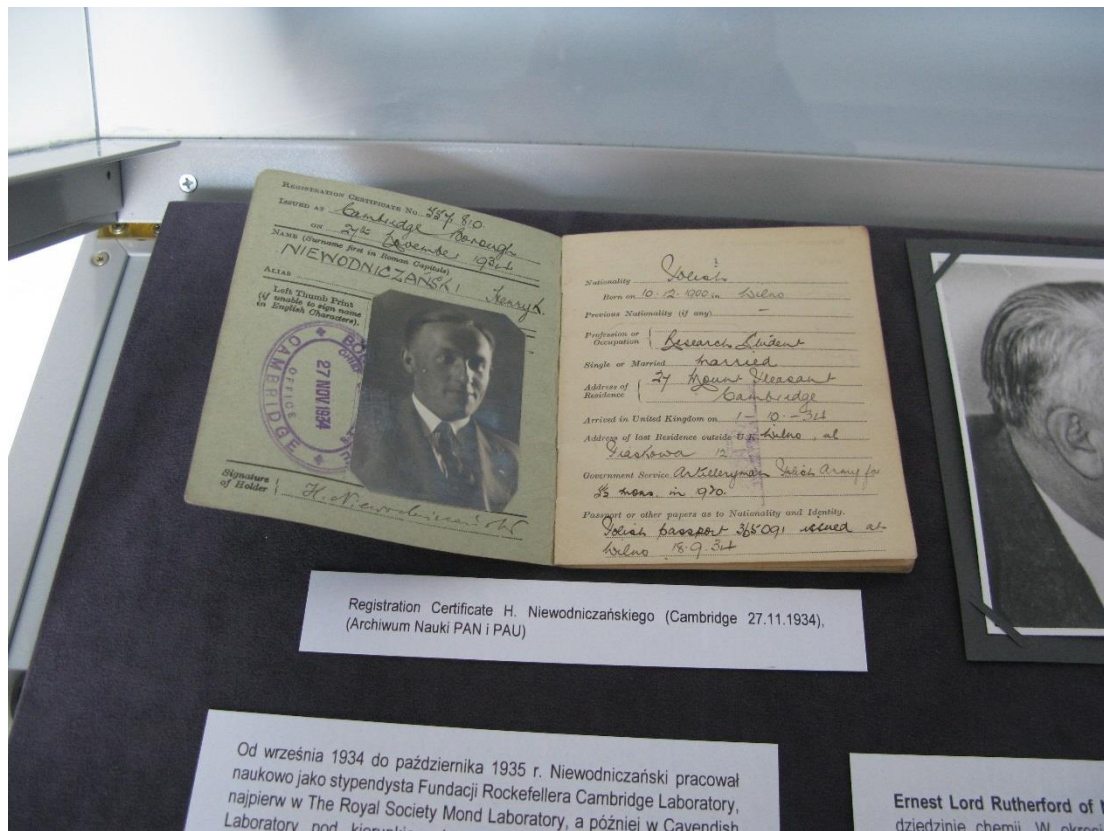
Wiosną 1937 r. zostałem powołany na katedrę fizyki doświadczalnej Uniwersytetu Poznańskiego. W dniu 3. września 1937 r. zostałem mianowany profesorem nadzwyczajnym fizyki doświadczalnej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego i kierownikiem Zakładu Fizyki Doświadczalnej U.P., poczyn, z końcem września 1937 r. objąłem tę katedrę. Z początkiem r. 1939 zostałem powołany na I-ą katedrę fizyki doświadczalnej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, opróżnioną przez śmierć mego dawnego nauczyciela Prof. Dra Wacława Dąbrowskiego. Nominacja moja została podpisana przez Prezydenta R.P. w dniu 30. czerwca 1939 r., po czym w końcu lipca 1939 r. przeniosłem się do Wilna i objąłem I-ą katedrę fizyki doświadczalnej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym U.S.B. oraz kierownictwo I-go i II-go Zakładów Fizycznych U.S.B. Stanowisko to zajmowałem do zamknięcia Uniwersytetu Stefana Batorego przez władze Republiki Litewskiej w dniu 16. grudnia 1939 r. Następnie, do sierpnia 1940 r. byłem bezrobotnym. Od końca sierpnia 1940 r. pracowałem jako kierownik działu budowy przyrządów fizycznych w Państwowej Fabryce Elektrotechnicznej ("VELEPA") w Wilnie, a następnie, po zajęciu Wilna przez Niemców i zwnięciu tego działu w lipcu 1941 r., przez cały czas okupacji niemieckiej jako magazynier w tejże fabryce. Jednocześnie, przez cały czas okupacji, wykladałem fizykę na tajnych kompletach Uniwersytetu Stefana Batorego. Po wyzwoleniu Wilna przez Wojska Radzieckie, od lipca 1944 r. do opuszczenia Wilna w ramach ewakuacji ludności polskiej w kwietniu 1945 r., pracowałem jako geofizyk w Oddziale Litewskim Komitetu do Spraw Geologii przy Radzie Komisarzy Ludowych Związku S.S.S.R. (pełniąc tam jednocześnie obowiązki naczelnika wydziału planowania) oraz równocześnie jako doradca naukowy Zakładów No. 555 Ludowego Komisariatu Przemysłu Lotniczego Z.S.S.R.

Prezentowane na wystawie dokumenty, zdjęcia, medale pokazywały życie rodzinne, zainteresowania uczonego, pracę i osiągnięcia naukowe

Zdjęcia rodzinne państwa Niewodniczańskich udostępnił syn Profesora Henryka Niewodniczańskiego, prof. Jerzy Niewodniczański

Większość dokumentów związanych z działalnością naukową profesora zostało wypożyczonych z Archiwum PAN i PAU

Anno Domini MCMLVIII 18 Czerwca

DYPLOM

My Neptun, Król wszech mórz i oceanów oświadczamy wam, wobec każdego z osobna, komu o tym należy wiedzieć, że żeglarz: Prof. Dr. Henryk Niewodniczański przekroczył Krag Polarny koło wybrzeży Norwegii i po przebyciu Morza Północnego, Morza Barentsa, osiągnął Spitsbergen szer. 77° 30' N, gdzie obrządkowi chrztu polarnego został poddany i imieniem: "NEUTRINO" nazwan.

a następnie dotarł do: Van Keulen Fiord szer. 73° 30' N wraz z 4 wyprawą Polskiej Akademii Nauk w ramach Międzynarodowego Roku Geofizycznego na okręcie Hydrograficznym „Bałtyk” zwanym, poczem wracając tąż drogą ponownie przekroczył Krag Polarny.

Stwierdzając ex officio przez powyższy obrządek przydatność wyżej wymienionego do żeglugi na morzach polarnych, nakładamy nań obowiązek przestrzegania dobrych zwyczajów i tradycji morskich, oraz dbałość o cześć i honor marynarzy.

Krag Polarny szer. 66° 30' N 10° 00' W

Neptun Rex

D-ca Okr. Hydr. „Bałtyk”

[Signature]

[Signature]
Rukowski - kpt. mar.

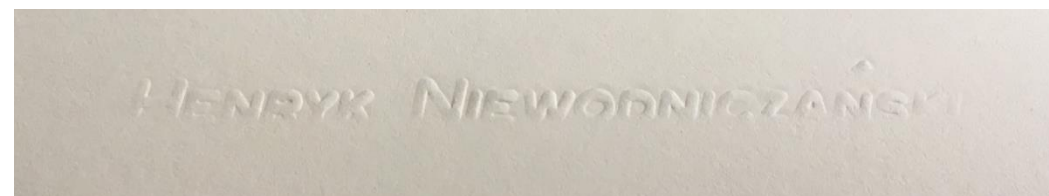
QH. „BAŁTYK”

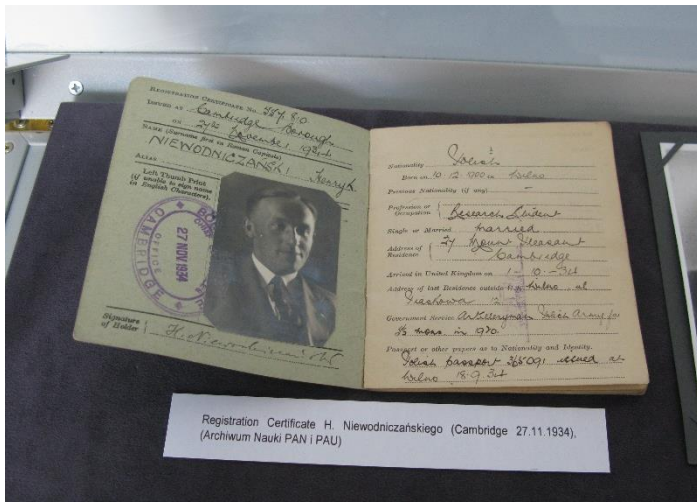

Dyplom Króla Mórz Neptuna z pieczęcią i poświadczeniem Scandinavian Airlines System o przekroczeniu przez H. Niewodniczańskiego kręgu polarnego (12/13.06.1959) (Archiwum Nauki PAN i PAU)

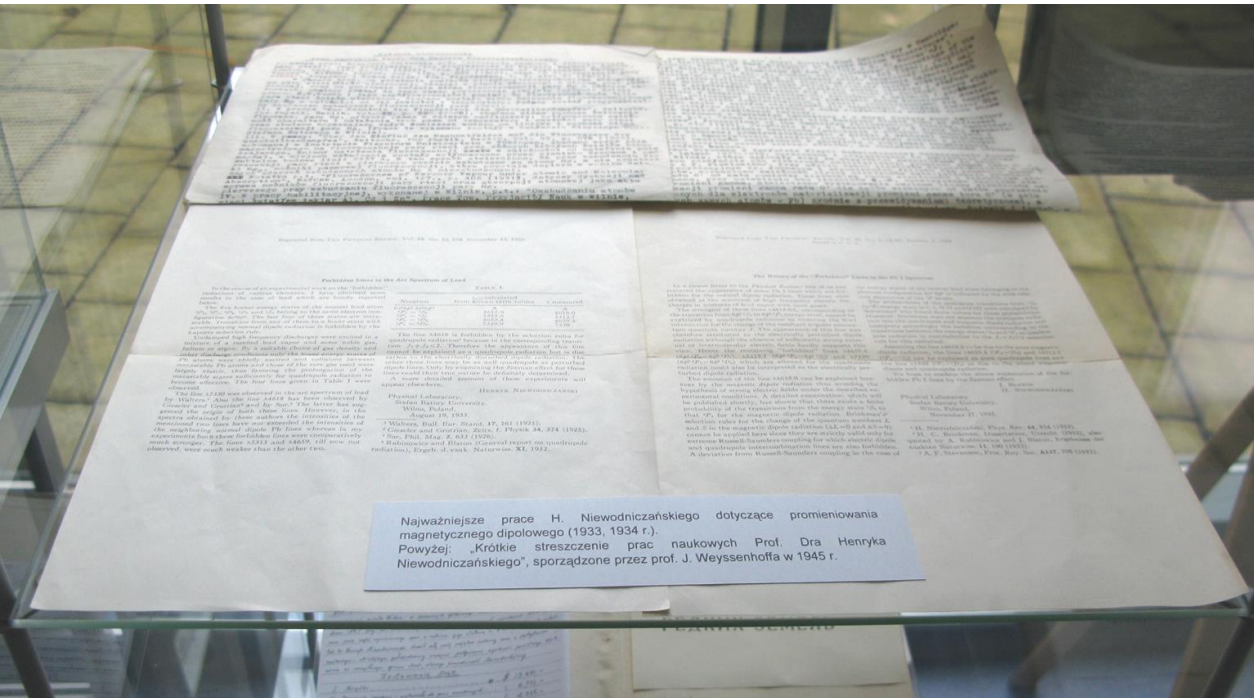

Metalowy przycisk do wyłaczania na papierze imienia i nazwiska Profesora (udostępnił syn Profesora Henryka Niewodniczańskiego, prof. Jerzy Niewodniczański)

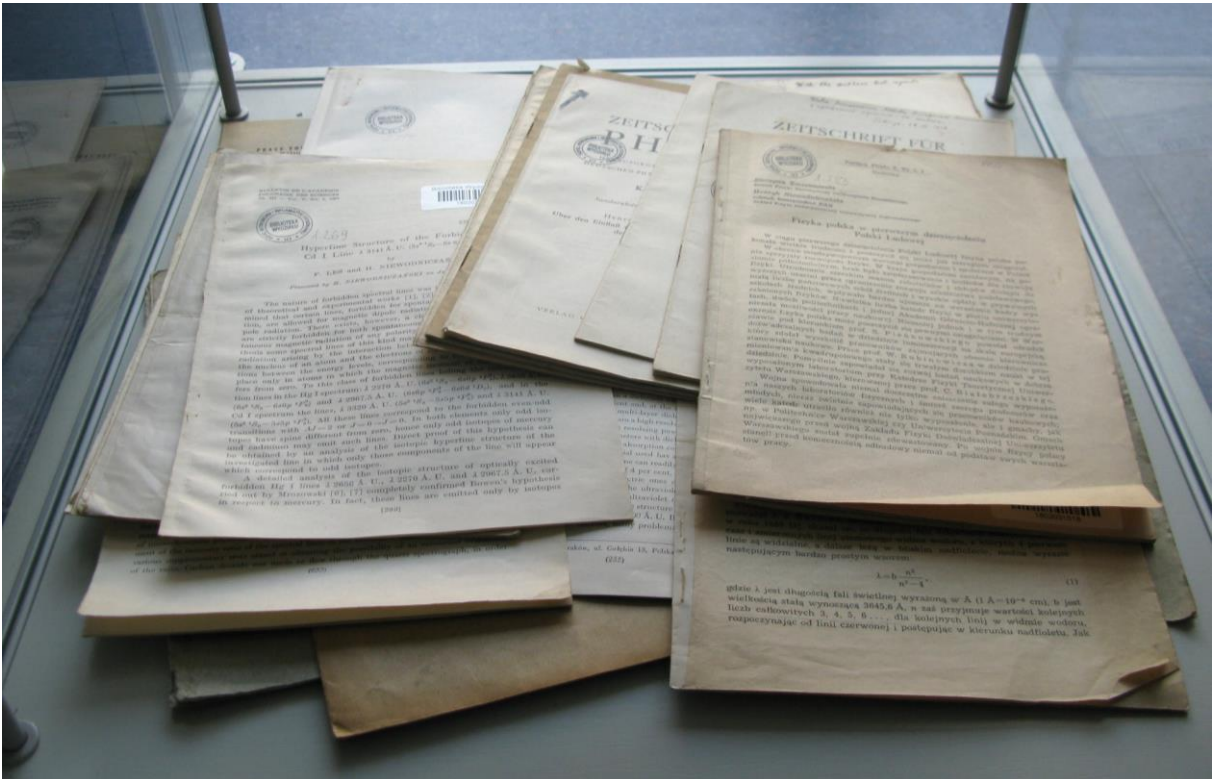

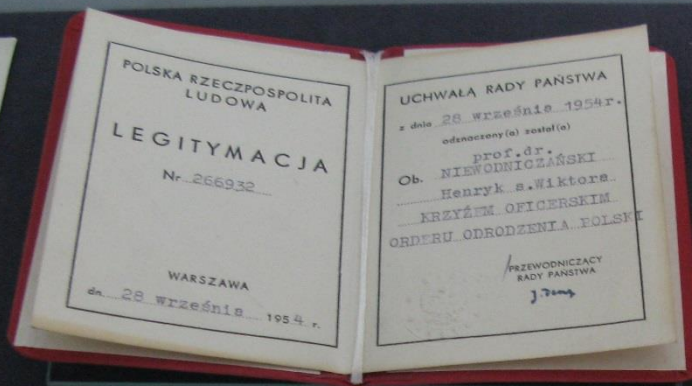

Najważniejsze prace H. Niewodniczańskiego dotyczące promieniowania magnetycznego dipolowego (1933, 1934 r).
Powyżej: „Krótkie streszczenie prac naukowych Prof. Dra Henryka Niewodniczańskiego”, sporządzone przez prof. J. Weyssenhoffa w 1945 r.

Henryk
oficera fizyki
instytut na
Mat. fiz. PAN
Lwów
1954

Za swoją działalność naukową prof. H. Niewodniczański otrzymał w 1936 r. nagrodę Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, a w latach 1959, 1962 i 1964 nagrody Państwowej Rady ds. Wykorzystania Energii Jądrowej. Był również laureatem Nagrody Młodych im. Włodzimierza Pietrzaka. Odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Oficerskim i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a także Orderem Sztandaru Pracy I klasy.

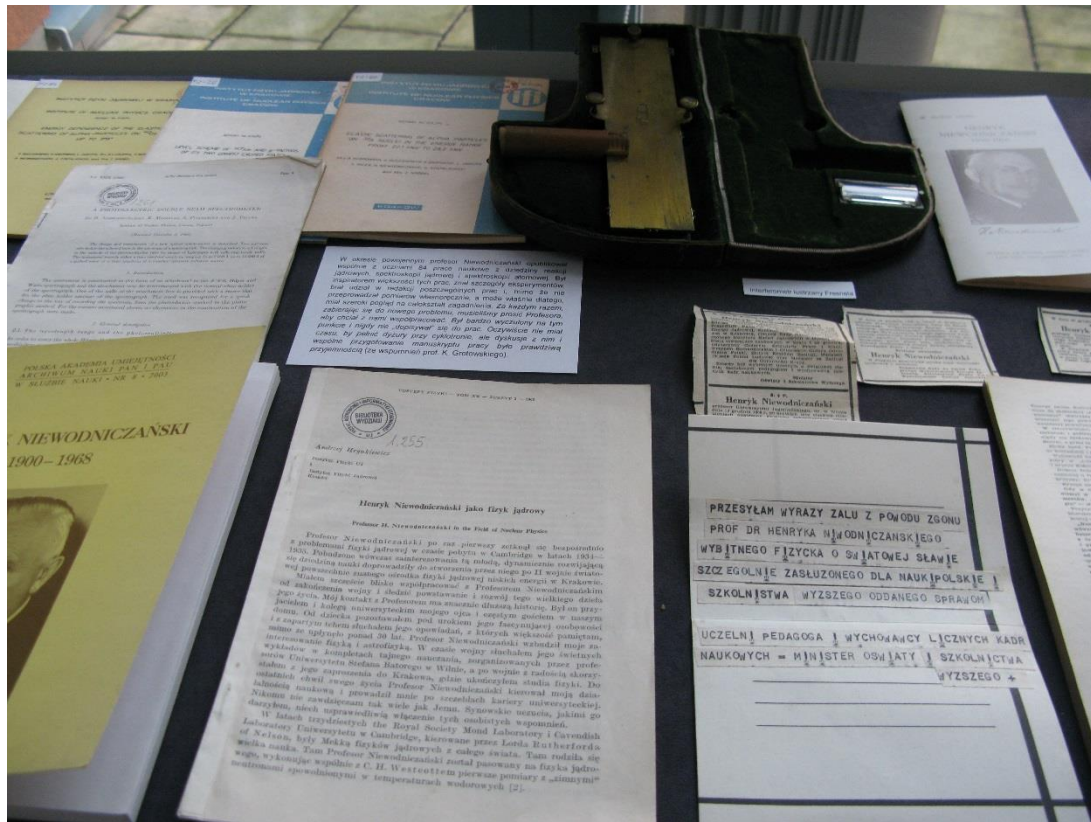
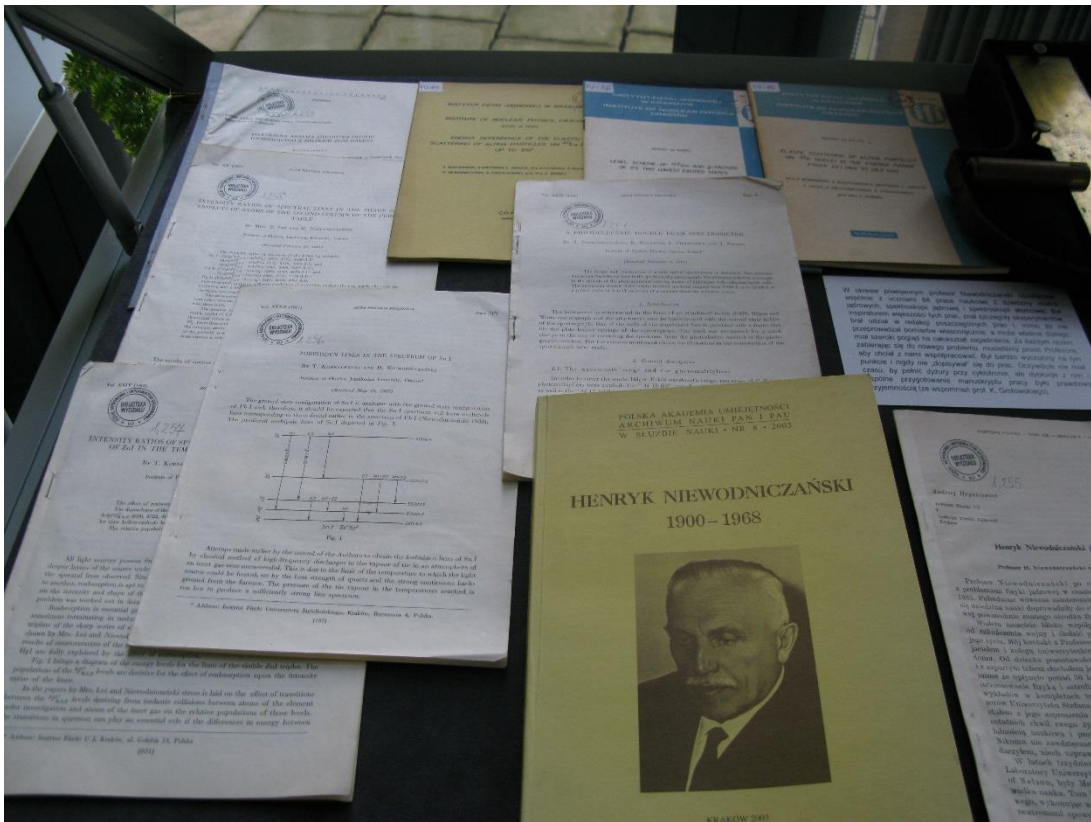
NEPIS

DO STUDENTÓW MATEMATYKI I FIZYKI
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

My, Matematycy i Fizycy, pracownicy naukowcy
Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego
w gmachu Instytutu Fizyki w dniu 17 marca 1968 r.
zując Wam odezwę Rektora i Senatu U.J. do Młodej
Uniw. Jagiellońskiego z dnia 16
myślnie wyrażamy szacunek dla wielkich ideałów
walczyliście i łącząc się solidarnie z wami oczami
w salach wykładowych i pracowniach naszych i

niowski i Henryk

Medal pamiątkowy wybitny przez Uniwersytet Jagielloński z okazji setnej rocznicy urodzin Henryka Niewodniczańskiego. Awers: podobizna H. Niewodniczańskiego z podpisem „Henryk Niewodniczański 1900-1968”. Rewers: budynek Instytutu Fizyki oraz godło Uniwersytetu Jagiellońskiego, napis: UJ IF 2000”. Autor: Małgorzata Kot, (Archiwum Nauki PAN i PAU)

Henryk Niewodniczański krakowski fizyk z Wilna

Zdjęcia i opracowanie: Jadwiga Wichman

Wystawa czynna: 13 grudnia 2018 – 31 stycznia 2019
w Bibliotece Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego

Przygotowanie wystawy – Maria Pawłowska
Współpraca: Jadwiga Wichman, Katarzyna Żyrek, Krzysztof Magda